

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

XXXVIII. An Deus sit liberi arbitrij?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

DICO AD I. In appetenda beatitudine voluntas nostra in hac vita est libera, quoad Exercitium; quia potest eam appetere, & cessare ab appetendo: at libera non est, quoad Specificationem; quia non potest velle miseriam. Neque Beatis tollitur in cælis libertas per necessitatem non peccandi; quin confirmatur.

AD II. Vt beati habent necessitatem, quoad Specificationem; quia non possunt velle miseriam; nec ideo tamen priuantur libero arb. Ita Deus vult iustitiam ex necessitate, quoad Specificationem: quia non potest velle iniquitatem: nec ideo tamen non est liberi arb.

AD III. Aug. ibid. distinguit necessitatem in Vnam quæ facit, vt res non sit in potestate; qualis est necessitas moriendi: Inque Aliam, quæ facit rem non esse in potestate: Priorem ait pugnare cum lib. arb. at Posteriorē non. Et huius posterioris dat exempla de vita Dei, præscientia Dei, potentia Dei, deque lib. arb. humano. *Necessitas aut, non facit vt opera lib. arbitrij non sint libera; sed cogit vt sint libera. Nō enim cadit illa necessitas super Opera, si d' super modum. Non enim necesse est absolute, vt homo hoc velit, aut illud: sed est in eius potestate velle hoc aut illud, aut nō velle; tamen p'stito quod velit, necesse est eum liberè velle.*

AD IV. Loquitur de necessitate Conditionata, quæ non repugnat libertati, vti Absoluta. Sic arbor mala, dum est mala, non potest bonos fructus facere: ita & voluntas, dum vult malè, necesse est vt faciat malum, sed liberè.

AD V. S. Thomas loquitur de voluntate simplice; non vt est principium electionis. Itemque de coactione vt est determinatio ad vnum, siue necessitas.

QUESTIO XXXVIII.

An DEVS sit liberi arbitrij?

LUTHERVS in assert. att. 36. adprobat sententiam Wiclefi, dicentis, *Deum non posse facere, nisi ea quæ facit; Omniaque ex necessitate absoluta euenire.* BUCERVS lib. de Concordia. &c. tradit, *Deum necessariò agere, quicquid agit, nec posse aliter facere.*

CALVINVS Inst. l. c. 16. §. 3. *Sane omnipotentiam sibi vendicat, ac deferrè à nobis vult Deum; non qualem Sophista, Papista, fingunt, otiosam, & h're sopit. an; sed operosam. Infra: Ideo censetur Omnipotens, non quod possit quidem facere, cessa; sed quia. &c. Carpit nos docentes, Deum multa posse facere, quæ non facit; & posse multa non facere, quæ facit; ideoque propter liberum esse.*

SVADENT istis. 1. Arbitrij libertas in eo est, vt possit quis velle & non velle; hocq; nō illud: at istud repugnat Immutabilitati Dei.

2. Voluntas Dei & Sapientiæ conformis; sed hæc non potest non iudicare id esse melius fieri, quod re ipsa fieri melius est: ergo nec voluntas non potest non idem eligere.

3. Velle Dei est necessarium; quia eadem quod esse Dei, ergo non est liberum.

4. DEVS ab æterno voluit omnia quæ fecit, tacit, facturus est; ergo iam determinatus est ad vnum, nec aliud velle potest.

5. Inde terminatio imperfectionem significat: non ergo locum habet in Deo.

6. Si DEVS posset facere, quod non facit, haberet potentiam passivam & otiosam: quod absurdum.

AUTOR. I. DEVS est liberi arbitrij vnde quaque; fecitque hominem ad imaginem & similitudinem suam.

1. Sic Scriptura in meo *Antichristo* p. 4. q. 21.

2. Huc

2. Huc conuenit S. Patrum consensus: Greg. Naz. Nyss. Amb. Aug. in Enchir. c. 95. *Tunc videbitur, quam multa possit Deus, & non uelle: nihil autem uelit, quod non possit.*

3. Ratio 1. Deus est causa efficiens omnium intelligentiarum ac rerum: ergo uoluntate, non necessitate operatur. Cur enim tot essent Intelligentiæ, & non plures; uirtutis tantæ, nec maioris, minorisue: &c.

2. Quia Deus est infinitus; ergo potest & plura & perfectiora facere; quã fecit.

3. Si ex necessitate, non liberè faceret omnia Deus; frustra ei preces, ara, sacraque fierent propitiando: at communis naturæ instinctus hæc docuit omnes gentes.

4. Denique homo est liberi arbitrii; ergo & DEVS.

II. *NOTA ex D. Th. q. 24. de Verit. art. 3.* Possè uelle bonum & malum, nõ est simpliciter Arbitrii, nec de essentia eius: sed ut id est in natura creata ex nihilo, ac proinde defectibili: Sed fat est libero arbitrio, habere optionem & electionem rerum diuersarum. Et hæc libertas non conuenit Deo, Angelis, Beatis: possè eligere malum, imperfectio est. Idem est de Possè mutare actus Volendi & Nolendi: Hæc enim sunt creaturæ naturæ, non Arbitrii simpliciter. 2. *Velle Dei* dupliciter capitur. 1. *Absolute*, ut est idem quod esse Dei: Sic est necessarium, non liberum. 2. *Obiectiue*, ut dicitur ordinem ad obiectum *Intrinsicum*, scilicet ad Dei sapientiam, potentiam. &c. Sicque est idem cum Esse Dei: Vel ad *Extrinsicum*, scilicet ad res creatas:

sic liberum est, non necessarium. *Quia* Deus non potest non uelle suam essentiam: potest autem non uelle res creatas. *Vel*: Deus uult amatque seipsū necessariò: alia uero liberè: Quia uelle Dei non necessariò terminatur ad hanc rem uel illam: quia res non sunt Deo necessariæ; suntque ex hypothesi appetibiles, quã scilicet Dei gloriam manifestant.

Dico AD I. Velle, & non uelle in Deo non significat mutationem actus; sed quod terminetur, uel non terminetur ad tale obiectum: itaque in hoc ut creato, non in Deo fit mutatio.

AD II. Conformitas Sapientiæ diuinæ cum Voluntate non importat necessitatem: Quia Eph. 1. *Deus operatur omnia secundum Consiliū uoluntatis suæ.*

AD III. Velle Dei est necessarium quoad actum uolendi; at non quoad ordinem ad creaturam.

AD IV. Actus uoluntatis diuinæ determinatus est absolute in se; sed non obiectiue; Et hoc modo, non illo, potest se aliter habere.

AD V. Indeterminatio oritur Vel ex causa, in actum exire potente; Vel ex effectu, non habente necessarium ordinem ad causam; Illa non est in Deo, sed in iis, qui rem non perfecte cognoscunt, ideoque deliberant: Hæc dicit perfectionem in causa, ut in dependente ex effectu.

AD VI. Potentia passiuæ nondum est reducta in actum, unde & ab actu distinguitur; at Dei potentia, cum sit Diuina Essentia non distinguitur ab actu; sed est purus actus; ideo nulla passiuæ potentia in esse Deo potest: